

**АНАТОМІЯ, ФІЗІЯЛОГІЯ І ПАТОЛОГІЯ ОРГАНУ
СЛЫХУ І МОВЫ**

**АГУЛЬНЫЯ ПРЫНЦЫПЫ
БУДОВЫ СЭНСОРНЫХ
СІСТЭМ**

ПЕТРАВИЧОЎСЬКА БГПУ

РЭЦЭПТАР

(лат. *receptor* - прымаючы)

адчувальныя нервовыя заканчэнні або спецыялізаваныя клеткі, успрымаючыя раздражненні са знешняга ці ўнутранага асяроддзя і ператвараючыя іх ў нявовую ўзбуджанасць, якая перадаецца ў ЦНС ў выглядзе струмені імпульсаў

КЛАСІФІКАЦЫЯ РЭЦЭПТАРАЎ

у залежнасці ад лакалізацыі раздражнення

► **ЭКСТЭРАРЭЦЭПТАРЫ (Знешнія)**

- зрокавыя
- слыховыя
- смакавыя
- нюхальныя
- тактыльныя
- балявыя
- тэмпературныя

► **ІНТЭРАРЭЦЭПТАРЫ (Ўнутраныя)**

- вісцэраарэцэптары (ўнутраныя органы, сасуды)
- вестыбуларэцэптары (становішча галавы)
- пропрыярэцэптары (апорна-рухальны апарат)

КЛАСІФІКАЦЫЯ РЭЦЭПТАРАЎ у залежнасці ад характару сувязі з раздражненнем

► ДЫСТАНТНЫЯ

успрымаюць сігналы ад аддалённых крыніц
(зрокавыя, слыховыя, нюхальныя)

► КАНТАКТНЫЯ

успрымаюць сігналы пры непасрэдным кантакце
(смакавыя, тактыльныя)

КЛАСІФІКАЦЫЯ РЭЦЭПТАРАЎ у залежнасці ад мадальнасці

- **механарэцэптары**
(слыховыя, вестыбулярныя, тактыльныя, гравітацыйныя, барарэцэптары)
- **хемарэцэптары**
(смакавыя, нюхальныя, рэцэптары сасудаў і тканак)
- **тэрмарэцэптары**
- **фотарэцэптары**
- **ноцыцэптары**
(балявыя рэцэптары)

КЛАСІФІКАЦЫЯ РЭЦЭПТАРАЎ

у залежнасці ад механізму ўзнікнення ўзбуджэння

▶ першасныя

раздражняльнік дзейнічае непасрэдна на заканчэнне адчувальных клетак

(нюхальныя, балявыя, тэрмарэцэптары, пропрыярэцэптары, інтэрарэцэптары)

▶ другасныя

раздражняльнік дзейнічае спачатку на спецыялізаваную сенсорную клетку

(зрокавыя, смакавыя, слыховыя, вестыбулярныя)

СЭНСОРНАЯ СИСТЭМА

(лат. *sensus* – успрыманне, пачуццё)

сукупнасць структур, якія ўспрымаюць і аналізуюць раздражняльнікі, ажыццяўляюць зваротную сувязь вышэйшых цэнтраў аналізу з кіруючым і рэцэпторным апаратам, іх настройку і адсейванне неактуальнай інфармацыі

ФУНКЦЫІ СЭНСОРНАЙ СІСТЭМЫ (аперацыі з сігналамі)

- выяўленне (рэцэпцыя)
- распазнаванне
- перадача і пераўтварэнне
- кадзіраванне
- дэтэктыраванне ўласціvasцяў сігналу
- распазнаванне вобразаў

АГУЛЬНЫЯ ПРЫНЦЫПЫ АРГАНІЗАЦЫІ СЭНСОРНЫХ ШЛЯХАЎ

- **ШМАТСЛАЁВАСЦЬ**
- **ШМАТКАНАЛЬНАСЦЬ**
- **КАНВЕРГЕНЦЫЯ**
- **ДЫВЕРГЕНЦЫЯ**

➤ **Праекцыйная зона нейрона**
сукупнасць коркавых нейронаў той жа сістэмы, з якімі звязаны адчувальны нейрон

➤ **Рэцэптыўная зона нейрона**
сукупнасць рэцэптараў, якія прыносяць сігналы дадзенаму нейрону

АНАЛІЗАТАР

**сукупнасць перыферых і
цэнтральных структур,
успрымаючых інфармацыю
са знешняга і ўнутранага
асяроддзя і фарміруючых
спецыфічнае адчуванне**

АДДЕЗЕЛЫ АНАЛІЗАТАРА

- перыферычны
 - правадніковы
 - коркавы
- РЕГІСТРАЦЫЯ БГПУ

ЗОНЫ КОРКАВАГА АДДЗЕЛА АНАЛІЗАТАРА (сэнсорныя зоны)

- ▶ **першасныя** (праекцыйныя)
 - ▶ **другасныя** (праекцыйна-асацыятыўныя)
 - ▶ **трыцічныя** (асацыятыўныя)
- РЕПОЗИТОРИЙ БГТУ